

Rahvusvahelise Parkinsoni päeva tähistamise konverents Tartus

26.aprilli keskpäeval avas Dorpati hotellis rahvusvahelise James Parkinsoni sünniaastapäevale pühendatud 22. konverentsi TÜ närvikliiniku juhataja professor Pille Taba. Toimusid ettekanded ja väikene kontsert. Allpool on toodud lühikokkuvõtteid ettekannetest.

Parkinsoni tõve epidemioloogia- Liis Kadastik- Eerme, Tartu Ülikooli närvikliinik.

Parkinsoni tõbi algab hiilivate sümptomitega, milleks on kohmakus, värin, kõnnaku- ja tasakaaluhäired. Teatud mittemotoorsed sümptomid nagu kõhukinnisus, une- ja meeleoluhäired võivad ilmneda juba kümmekond aastat enne liigutustega seotud sümptomite teket. Mittemotoorsed sümptomid (mäluhäired, põieprobleemid, süljevoolus vm.) kumuleeruvad haiguse arenedes ja on patsiendi elukvaliteedi seisukohast vähemalt sama olulised kui liigutustega seotud kaebused. Elanikkonna hulgas on Parkinsoni tõbe põdevaid inimesi rohkem kui varem, sest inimeste eluiga on muutunud pikemaks ja vananev aju on haigusele vastuvõtlikum. Parkinsoni tõve soodustavateks teguriteks on lisaks vanusele geneetiline eelsoodumus ja teatud keskkonnafaktorid. Võimalikud haigust soodustavad faktorid on kokkupuude pestitsiididega, põllumajandusega seotud elukutse, varasemad ajutraumad ja piimatoodete liigtarbimine. Võimalikud kaitsva toimega faktorid on mõõdukas kohvi tarbimine, füüsiline aktiivsus, suitsetamine, kõrge kusiha sisaldus veres ja mittesteroidsed põletikuvastased ravimid. Ühegi keskkonnafaktori osas pole kindlat põhjuslikku seost haiguse riski tõstva või langetava toime osas tõestatud. Meestel avaldub haigus 2 aastat varem kui naistel. Haiguse jooksul esineb meestel rohkem unehäireid, lihaste jäikust ja kangust ning süljeeritust, naistel rohkem värinat, ärevust, depressiooni ja valu. Lektor tutvustas oma doktorantuuris tehtud uurimistööd, mille juhendajateks olid prof. Pille Taba ja prof. Toomas Asser. Küsitlusi, mis kestsid umbes poolteist tundi, viidi läbi SA TÜK Kliinikumis, Elva Haiglas, hooldekodudes ja kodudes. Uurimisrühma moodustasid Tartu linnas ja maakonnas elavad 560 patsienti, neist 40% mehed, 60% naised. Uurimistöö peamine tulemus seisnes selles, et võrreldes 1990-ndate aastatega oli kasvanud Parkinsoni tõve esinemissagedus, ent haigestumus (uute juhtude teke) püsis samal tasemel. Stabiilne haigestumus kasvava levimuse foonil toetab arvamust, et haiguse esinemissageduse tõus on seotud eeskätt vananeva ühiskonnaga.

Eesti keel kui tuumväärtus Martin Ehala Tartu Ülikool

Valdav osa eesti kultuuri on loodud eesti keele vahendusel. Eestis on kõigi kultuuriprotsesside ja jätkusuutlikkuse aluseks eesti keel, mis aitab ühiskonnal toimida, on ühiskonna taristuks. Meie kirjakeel on elanikele kallis, kuid on olnud haavatav. Juba Faehlmann pidas eesti keelt väljasurevaks keeleks. Ka Kreutzwald ja Greinstein rääkisid väikerahva paratamatust sulandumisest suurde rahvusse. 19. sajandil linnadesse kooli õppima läinud noored hakkasid saksastuma, võtsid omaks saksa keele. Piir saksastumise vastu pandi eesti ärkamisaja aktiivsete inimeste toel (nt Lydia Koidula), kes näitasid, et eesti

keeles on võimalik laulda, kirjutada luuletusi ja raamatuid. 20. sajandil sulandumine toimunud kas vene või inglise keele suunas olenevalt ajastust. 1970 ndatel aastatel arvas Jaan Kaplinski, et eestlased on n.ö. hääbuvad Euroopa indiaanlased. 180 aastat on tehtud järjepidevaid pingutusi eesti keele väljasuremise vältimiseks.

Et eesti keel säiliks, oleks praegu vaja sündivuse kasvu või sisserände suurenemist. Need inimesed, kes Eestisse elama tulevad, on erinevate keeleoskustega. Paljudel neist korralik inglise keel, kuid napp või olematu eesti ja vene keele oskus. Tähtis roll eesti keele õpetamisel on koolidel. Sisseelamisaastatel võiks olla valikkursusi kõigile eesti keele oskusega õpilastele. Probleem on nendega, kes ei taha või ei suuda eesti keelt õppida. Inglise keel tungib meie riigi õppekavadesse. Oluline on eestikeelse teadusterminoloogia arendamine. Kindlaim viis eesti keele säilimiseks on anda erialane kõrgharidus EESTI keeles. Peale inglise keele on Eestis teised keeled tagaplaanile jäänud.

Minu elu ja muusika- Raimo Reitel

Muusikutee alguseks sai osalemine 5-6 klassis moodustatud trummarite ja fanfaristide rühmas. Järgmised etapid: Harju rajooni esifanfarist, Tallinna Pioneeride Palees trompeti õpingud, osalemine Tallinna Tuletõrjeühingu orkestris ja Nõmme Laste Muusikakool.

Kui peale keskkooli lõpetamist oli vaja teha edasiõppimise valik – kas muusika või matemaatika, jäi valikusõelale Tallinna Ülikooli matemaatikaosakond. Peale kõrgkooli lõpetamist sai lektorist matemaatikaõpetaja, kuid muusika on saatnud teda kõigil järgnevatel aastatel. Praegu dirigendiks “Pritsu Brass” orkestrile, millega antakse kontserte ja käiakse esinemas mitmesugustel pidulikel vastuvõttudel, simmanitel, aktustel, tähtpäevade tähistamistel.

Loengut ilmestasid väga hästi valitud taustamuusika ja võrratud lood konverentsil osalejate meeleolu tõstmiseks.

Elga Lannajärv, Valgamaa Parkinsoni Haiguse Seltsist